

Den danske Marine har gennem vort Lands Historie i tusind Aar gjort en Indsats for Danmarks Bestaaen., og med Hæder og Fligtopfyldelse har danske Søofficerer og Marinens Mandskab sat Livet ind, hver Gang Kongens Bud lød; Vore stolte Traditioner paa Søen er nu givet os i Arv.

Vi skal arbejde for Danmark og skal ogsaa staa til Ansvar overfor kommende Slægter, og ikke alene, naar vi har Kommando; thi den danske Holdning skal præge hele vort Liv, baade i Land og blandt Kammerater paa Søen, som det altid har været Tilfældet før, selv om idel Modgang et Stykke Tid kan sætte sit Præg paa det Sammenhold, der gennem Tiderne har været et Kendetegn for vor Stand.

Hvordan finder vi nu ind til det, der har præget os som danske Søofficerer? Ja, det kan vi faa et Indtryk af ved at søge Fortiden's Mænd af vor Stand, deres Tanker og Handlinger i gode som daarlige Tider. Saa kan vi lære, at den Kamp de tog op, maa Slægt efter Slægt af Søofficerer tage op og vinde paa Ny. Danskhed er en Kamp. Naar vi taler om vor danske Arv, saa maa vi derfor først og fremmest tænke paa, at det er denne Kamp, vi har arvet. Det er ikke de færdige Resultater, ~~selvom der ogsaa er mange af dem,~~ men det er selve Kampen, vi skal fortsætte.

Vi lever nu, som tidligere i vor Historie, under Indflydelse af Nabostaten mod Syd, der atter vil forsøge at udvide sit Hegemoni over Norden; denne Bevægelse er ikke startet ^d den 9. April 1940, nej den begyndte allerede for snart 100 Aar siden ved Oprørets Udbrud i Slesvig-Holsten 1848 og fortsattes gennem Krigen 1864 til vore Dages Begivenheder.

Ser vi paa Tiden før Treaarskrigen, saa havde Englskmandens Ran af vor Flaade i Forbindelse med Landets sørgelige Finansforhold let tvunget os i Knæ, men vor nationale Sejghed fornægtede sig ikke, og vi fik atter en Flaade, omend af mindre Dimensioner end hidtil, og selv om Togterne var smaa og faa, saa satte vi ikke vor sømandsmæssige Prestige overbord.

Modsætningsforholdet mellem Tysk og Dansk prægede Tiden før Oprørets Udbrud; Diskussioner om Hertugdømmernes Tilknytning til Moderlandet var staaende Samtaleemner i Messerne.

Den ny Tids Mænd, de Unge, var Nationalliberale og Eiderdanske; Frederik d.6's Tidsaand repræsenteredes af de ældre Søofficerer, der var Helstatsmænd; men da saa Krigen brød løs, stod alle sammen for at kæmpe for Danmarks Sag; hin Aand fra 48 fyldte Alle, og en brusende Bølge af Harmegreb det danske Folks Sind. Dets dybe Fædrelandsfølelse kom til Udbrud i offentlig Daad, og ved frivilligt Mandskab, ikke mindst fra Norge og Sverige, lykkedes det at benaende vore Skibe. Det havde knebet med Refalingsmænd og navnlig Margelen af duelige Underofficerer var meget alvorlig.

En enkelt Søofficer, der ^{dog} var Holstener af Fødsel, brød sin Ed til den danske Konge, og gik over til Oprørerne; det var Kaptin. Donner, der endte som preussisk Admiral. Mange af Armeens Officerer deltog forøvrigt ogsaa paa Oprørernes Side, da de nu havde Tjeneste i Hertugdømmerne; men de kæmpede Side om Side med os igen i 64, bl.a. Oberst v. Ahlmann, Livgarden, der i Kampen ved Kolding den 23 April 49, beskød Ljtn. Castenskiold under den berømmelige Rytterattaque ved Gudsø Tasset.

14 Dage efter Oprørets Udbrud var vi herhjemme klar til at kæmpe, og Flaaden var udrustet; da der fra Administrationens Side saa godt som intet var foretaget med Henblik paa, at Krig stod for Døren, var det virkelig en Præstation, der maa beundres, selv om denne forudgaaende Uvirksomhed havde irriteret mange, ikke mindst Kaptajnløjtnant Edvin Dirckinck-Holmfeldt, der i Midten af Marts laa under Udrustning paa Holmen for, med Korvetten "Najaden", at overtage Vagtskibstjenesten udfør Helsingør. Samtidig var ogsaa Dampskibet "Gejser" under Udrustning for at kunne gaa i Postfart til Stettin; Kmd. Wilde fortæller i sine Erindringer fra Treaarskrigen: "det gærede voldsomt mod Syd, men Admiralitetet, saavel som andre Autoriteter sov, som saa mange af vore kære Landsmænd.

D-H. troede paa Oprør, ja paa Krig og vilde straks med de 3 udrustede Skibe (Briggen Sct.Thomas var lige udr.) afgaa til Als og helst overføre 2000 danske Soldater via Eckernförde, for at Rendsborg kunde besættes. Den 25 Marts gik han paa Vej hjem til Nyboder og var saa opfyldt af disse Tanker, at han pludselig vendte om og satte Kursen mod Admiralitetet, hvor han vilde se at slaa Mur i de godt Folk. Han traf Admiralitetsherrene Schifter (Kontreadmiral), Kinch, Viborg (Departementschefer) og saa Kmd. Zarthmann, der lige havde tiltraadt Tjeneste dér. (Admiralitetsskollegiet ophævedes 29 Marts og overgik til H.M. med de samme Folk, blot blev Zarthmann Marineminister, og en endog særdeles dygtig og forstaaende Minister).

D.-H. bukkede og meddelte, at Korvetten Najaden nu i 5 Dage havde været klar til at sejle, hvorefter det skulde være! De 4 Herrer saa paa D.-H. og han igen paa dem." De skal naturligvis gaa til Helsingør, min gode Kaptajn D.-H. som Deres Sejlordre byder. Lykkelig Rejse, og Gud være med Dem." Han var ikke mere end kommet lige ud af Kollegiet, da Kmd.Zahrtmann kom farende og spurgte: "Hvad mente De med, hvorefter det skulde være?" og Kptn. D.-H. lettede nu sit Hjerte. Zahrtmann svarede " Godt, gaa hjem og bliv hjemme, saaledes at De er at træffe til enhver Tid". Næste Morgen blev der ringet voldsomt paa D.-H.'s Gadedør; i et Spring var Husherreren ude af Sengen og med de Ord, "Nu ringer de Satans Drengene igen" greb han et Spansk-rør og vilde af al Magt drive et Slag i Hovedet paa Kmd. Z. "Nu ser jeg, at De er klar til Krig. Har De noget Ønske overfor mulige Krigsbegivenheder?" Ja, 20 eller 30 Mand, ellers intet", "Saa skal "Gejser" til Middag komme ud paa Inderrheder for at bugsere Korvetten og bringe Dem Ordre". Folkene skal møde om et par Timer. Men De fryser kære D.-H. Lev vel".

Gejser's Chef blev furret lidt senere ogsaa af 4., og ved Middagstid afsejlede saa de 2 Skibe plus Briggen Sct. Thomas til Farvandene omkr. Als. Det var den 26. Marts, samme Dag som Kbh. fik Underretning om Rendsborgs Kapitulation den 24's. (Byen Flensborg modtog "Gejser" med Geværsalver, men da de ikke maatte fremkalde Fjendtligheder, afsejlede den igen efter at have svaret med løse Skud.)

Da Skibenes Optræden blev bemærket i Augustenborg flygtede den hertugelige Familie over Hals og Hoved, og efterlod bl.a. Hertugens private Breve, der faldt i D.-H.'s Hænder og som beviste Hertugens landsforræderiske Færd. D.-H. oprettede nu en Landsstorm paa Als, udsatte Vagter, bl.a. Matroser i Dybbøl Mølle, og frelste ved sit Initiativ Øen fra at falde i Oprørernes Hænder, saaledes som Tilfældet var med det øvrige søndersyske Fastland, og sikrede saaledes Hæren den ønskede Flankestilling.

Kptn. D.-H. blev forøvrigt dette Krigsmaal i Midten af Marts fanget af en Landsmand paa Fehmeren, da han ubevæbnet og kun ledsaget af 2 Matroser, var gaaet i Land paa Øen for at meddele dens Indbyggere Kongens Proklamation; han blev ført til Rendsborg; den ene af hans Folk blev dræbt, den anden flygtede igen ombord.

Det følgende Krigsmaal kom Kaptajn D.-H. atter ud med "Najaden" og besatte bl.a. Aabenraa i Begyndelsen af April, som Planerne for Kooperationen med Hæren opr. gik ud paa. Han var altid vaagen, initiativrig og udviste en uhyre Aktivitet, hvad hans Rapporter fra hans senere Blokade-

tjeneste i Farvandene omkr. Fehmeren tydelig viste. Under alle de 3 Krigs-
aars Forløb varede, Marinen baade Blokadedtjenesten, hvorfra jeg nu vil
bringe enkelte Træk, samt Kooperationen, som jeg straks derefter skal kom-
me tilbage til.

I sine Rapporter anker han ustandselig over de Bestemmelser der
maatte gøre Blokaden mindre effektiv; han ønskede bl.a., at de danske Kon-
suler i Udlandet navnlig Sverige og Rusland, skulde underrette den danske
Stat, hver Gang de kom under Vejr med, at Skibe blev udrustet til Blokade-
stationerne; han indsendte et Forslag herom til Berlingske Tidende, men
fik det refour, hvorfor han bad sin Eskadrecchef, Kmd. Garde, om at lade
den optrykke i Sønderborgavis, „thi Aviserne maatte benyttes som et Appendix
til Regeringsmidlerne, og Artiklen taalte ikke Opsættelse, og blev tykt.

Det skete ogsaa, at Skibe ikke vilde tone Flag for den danske
Orlogsmand. D-h. tvang saaledes enDag en engelsk Bark "Antilles", der var
staaet ud af Traven uden at tone Flag, trods Skud og udsendt Fartøj, til
at vende, og med en af hans Officerer og bevæbnet Mandskab ombord, at staa
tilbage til Travemünde, hvor det, saa det kunde ses fra Land, pænt maatte
kippe sit Flag for den danske Orlogsmand, selvom Barken herved blev op-
holdt 24 Timer.

Fortrædeligheder, der nær havde ført til en Krigsret undgik han
heller ikke; den 10 Juli opbragte han udfør Burgtief den finske Galease
"Ampion", men glemte i Skyndingen ^{ved Hans skrivningen} at omtale dens Navn i Rapporten; efter
Toldpasset var den bestemt til Østersøens Kyster, efter Folkeliste til
Holsten og i Følge Manifest til Danmark.

M.M. tog denne hans Forglemmelse meget unaadigt op, og mente at
Rapporten var lidet tjenlig til at kunne frisedømme neutralt Skib efter,
og irettesatte Chefen ad Tjenestevejer ved Brev af 19 Juli 49, som han
omgaaende besvarede til M.M. ved at skrive, at et opbragt Skibs Navn skal
ikke konstateres af Rapporten, men derimod af Skibets Dokumenter, hvor der
medfulgte 5.

Ovenpaa dette Svar blev han beordret stillet for en Krigsret for
Subordinationsbrud, og klagede nu sin Nød for Kmd. Garde i en Rapport, som
jeg skal læse op.

Til Hr. Commandeur Garde, Chef for Eskadren paa Østkysten.

Ifølge den Samtale med hvilken Hr. Commandeuren igaar bærede mig
ved at overlevere mig det høje Ministeriums høit agtede Skrivelse af 25
July og i fuld Anerkendelse af Hr. Commandeurens Anskuelser betræffende
militærforholdene i vor Marine, tillader jeg mig ogsaa skriftliger at af-
give den Erklæring:

50

at det Selvforsvar, som jeg tilføjede min underdanige Rapport af 22^d July ogsaa efter min egen Opfatning af Militarforholdet vilde have stridt imod Subordinationen, dersom det kunde og burde udlægges anderledes end som at have været blot defensivt.

Den Officer der i sit 47^d Aar skulde skye Etatens Bedømmelse af hans Fremfærd, fortjene neppe at være Skibschef.

Men en Rets Tilkaldelse for at bømme "Yttringer" vilde let kunde opfattes som at vidne om en usikker Vurdering af den gjensidige Tillid og af den Frihed som i Tjenestens velforstaaede Interesse dog vist altid bør kunne finde Sted indenfor Subordinationens Grænser.

Enhver Inferieur vil vist beredvilligee indsee, at Superieuren - især i Krigstid - ei altid kan føre et gant-glacé Regimente. En hurtig, energisk, ja selv en feilgribende Haandhævelse af Tjenestens Gang og Pligter kan aldrig krænke, naar Forholdets Elasticitet tillige agtes og det Gjensidige indrømmes.

Da der er saa meget, der vidner om, hvor godt det høje Ministerium mener mig det, saa bør det gjøre mig ondt, om der behøvedes en retlig Bedømmelse for at goetgjøre, at der ikke kunde være meent noget Offensivt eller Insubordineret ved min Yttring; og da jeg fuldkommen deler Hr. Commandeurens Anskuelse med Hensyn til retlig Bedømmelse saa meget som muligt bør undgaaes, der hvor de gjensidige Forpligtelser indrømmes og anerkjendes: saa bør jeg ikke undlade ved yderligere at forsvare mig og i Korthed at fremsætte, hvad der foranledigede mig til med nogen Varme at nøde en Reprimande, der var discouragerende for min Autcritet.

I Skrivelsen af 24^d Juni tilkjendegiver det høje Ministerium mig sin Tilfredshed med Haandhævelsen af Blokaden og tilføjede: "Man har seet sig foranlediget til at frigive Skonnerten "Ocean" imod Omkostningernes Erlæggelse, da der vel fandtes fuldkommen moralsk, men ikke juridisk Bevis for at den havde villet søge Warnemünde istedet for Wismar, og Capitainen vedblev at benægte at have hørt Skuddet".

Den Yttring i min underdanige Rapport af 22^d July, som det skal staa aabent at underkaste retlig Bedømmelse, var: ""Med Hensyn til at Eskadrechefen tilskriver mig: ""Ministeriet har i samme Skrivelse (af 19^d July) tilføjet: "Capitain Dirckinch har saaledes bragt en finsk Galease, der straks er given frie efter Reclamation, der Rapporten saa lidt kunde tjene til derefter at priis-dømme et neutrait Skib, at dettes Navn end ikke fandtes angivet i Rapporten". ""tillader jeg mig den underdanigste Bemærkning, at Friismesteren fik medgivet 5 af Galeasens Documenter, og at

6.

Galeasens Navn skal konstateres af Skibets Documenter og ei af Rapporten. Om det er i Tjenestens velforstaaede Interesse, at en Skibschefs Rapport uden videre erklæres for et Absurdium, det maae jeg underdanigst henstille til det høie Ministeriums Skjøn; men saalænge jeg har den Ære at commandere Hs. Majestæt Kongens Skib, tør jeg ikke selv antage, at jeg gjør mig skyldig i skriftlige eller andre Absurditeter."""

Min Rapport af 10te July angaaende Galeasens Opbringelse indeholdt, at dens Papirer var blevne noterede herombord. Noteringen skeer i Justitsprotocollen. Om ved Renskrivningen andre Data end netop Navnet er bleven glemt, det kan jeg ikke vide. De medsendte forseglede 5 Documenter kunde fuldkommen have bødte paa Navnets Forglemmelse, da Skipperens og Styemands Navn fandtes i Rapporten og noksom vidnede om Identiteten.

Forresten var Rapporten saa samvittighedsfuld, at den foruden det Faktiske -: at det opbragte Skib styrede for et blokeret Indløb og ifølge anførte Feilinger var indenfor en Miil derfra - ogsaa indeholdt Skipperens naive Tilstaaelse med Mere.

Af mine tidligere Rapporter vil det fremgaa, at Forholdene paa denne Station ere saaledes, at jeg vel kunde være foranlediget til at antage: at om end de faa Skibe, der opbragtes (:blandt de mange som vi nøiedes med at afvise:) ikkuns blive idømt Omkostningerne, saa vilde allerede saadan Indrømmelse skræmme og gjøre Blokaden effectivere end dén, med det ene Skib ellers vilde have været.

I Sammenhold med at "Ocean" blev idømt Omkostningerne for blot at have afvejet et Par Streger fra sin Cours, maatte jeg dog have nogen Tilid til, at "Amphion" i det mindste vilde blive nødt til ogsaa at betale Omkostningerne, da den foruden det faktiske Brud paa Blokaden vel ogsaa kunde findes fuldkommen moralsk Overbevisning i min Rapport om, at den vilde binde os en af de sædvanlige historier paa Armet.

Jeg vidste dengang intet om, at Vaabelstilstanden var saa nær forestaaende, og at "Reclamationer" i Anledning af et russisk Skib i den Grad havde faaet Vægt imod en Blokadestations-Chefs Rapport, at ikke engang Undersøgelse vilde finde Sted.

Omend det høie Ministerium fandt sig foranlediget til at see de finske Blokadebrydnings-Speculationer i et andet Lys end jeg, saa forekom mig dog Reprimanden at være saa meget mindre skaansom, da den Forbindelse i hvilken den ved Ordene "Capitain Dirckinck har saaledes etc" var stillet til, hvad jeg opfattede som en Circulaireskrivelse til alle Blokadestations-Chefer, lod mig antage, at Søretten dog muligen vilde have kjendt an-

derledes i Sagen, dersom "Amphions" Opbringelse ikke saa uheldigen var truffen sammen med de lempeligere Blokadebestemmelser, thi Ordene "straks frigiven efter Reclamation" lade mig formene, at Undersøgelse ikke har fundet Sted.

Havde jeg i direkte Modsigelse til min høie Foresattes Irettesættelse svaret f.Eks. at Skibets Navn ei skal nævnes i Rapporten, saa havde dette vistnok været en utilgivelig Paastand. Men jeg har yttret, "at Skibets Navn skal constateres af Skibets Documenter og ei af Rapporter" for at værne mig imod at hiin Forglemmelse i Afskrivten af Rapporten udtvedes som om selve det Væsenligste til at priisdømme et neutralt Skib havde manglet og at følgelig min Rapport reduceredes ad absurdum.

Det er min individuelle Anskuelse, at en Skibschef vilde tabe i den fornødne Selvgættelse og tillige i den Agtelse, som han i andres Øine bør nyde, dersom han ikke forsvarede sig imod, at hans Fremgangsmaade i den udtalte Grad havde været uskikket til det som den tilsigtede.

Jeg forstaar, at det høie Ministerium generaliserer Loven ved at betragte hiin Reprimande som en "Efterretning"; men jeg antager ikke, at Ministeren ubetinget holder det for at være til Tjenestens Tarv, at en Skibschef bevarer en formeentlig Krænkelser længere end absolut nødvendigt.

Jeg haaber, at denne Forklaring vil vidne om, at jeg, afseet fra Formen, mener at have viist mere Agtelse for min høie foresatte ved at røbe Forundring og Krænkelser, end om jeg ved tavs Passivitet havde ladet formode, at jeg slet ikke ventede anden Medfart, end den eensidig-afgørende.

I alt Fald tør jeg haabe, at den Urbanitet som Hr. Commandeuren har viist mig, ogsaa vil lade Dem modtage denne skriftlige Udtalelse med Velvillie. Arbødigst Dirckinck-Holmfeld.

Kmd. Garde fik dog Sagen bilagt, saa D.H. nøjedes med den omtalte Næse og skrev følgende til ham. "Jeg anser det for at være i Marinens og begge Parters velforstaaede Interesse, at slige Misforstaaelser ikke fører til Rettergang, og jeg sætter saa høj Pris paa, at Mand, som jeg nærer saa megen Agtelse for og Hengivenhed for, som for Dem og vor dygtige Minister, ikke kommer til slige Yderligheder, at jeg inderlig ønske at bidrage til at forekomme dette". Da Garde ansaa Udtalelsen for at stride mod Subordinationen, bad han D-H. om at skrive til M.M., at De ingen insubordinære Hensigter havde dermed, og at deres Aresfølelse havde foranlediget Dem til at besvare en efter Deres Mening

ufortjent irettesættelse. --- De militære Forhold gør det nødvendigt, at saadanne Udtryk, som De har brugt mod Ministeriet, maa misbilliges.

I et af sine Svarskr. til Kmd. Garde skrev D.H. "Jeg haaber, at den Tid aldrig maa komme, for Danmark, hvor dets Skibschefer paa aaben Sø skulde tage diplomatiske hensyn især efter at alle forenede Magter have svigtet Danmarks Tillid og maaske fordoblet Arrøancen.

Som jeg paapegede før, blev vore Skibe udrustede i Løbet af forbausende kort Tid, og vi maa heller ikke glemme, at Flaaden havde sin meget store Andel i den endelige Sejr, ikke saa meget ved den forøvrigt udmærkede Hjælp Kooperationsstyrkerne (1,2, og 3' Kanonbaadsflotille) ydede Arméen, nok saa meget p.Gr. af den fortræffelige Maade, hvorpaa Transportvæsenet blev ledet og organiseret af Kaptajn F.W.Tegner.

At han til at begynde med var meget skuffet over denne Udkommando ses af hans Brev til Kmd.Zahrtmann, hvori han skrev følgende: Jeg takker Dem ret meget for Deres Skrivelse af 27de Feb. La jeg i Februar i de offentlige Blade saa Listen over de udkommanderede Søofficærer, næsten alle mine foruds blev og ikke fandt mit Navn derpaa, kun Taarene mig mig i øjnene; jeg fik den Idee, at Ministeren ikke fandt mig duelig nok til at kommandere en Fregat, hvilket dog er en meget let Opgave at løse. Skal der gøres Landgang troer jeg, at min Tilstedeværelse og Ledning er nødvendig. Fre - gatten vil jeg gerne have, men kan jeg gavne mit Fædreland mere i min nuhavende Post, bør jeg renoncerer paa denne Ære. Gør med mig, hvad De vil, blot ikke ud af Marinen. Jeg agter, ører og velsigner Dem. Med Højagtelse Deres arbejdige Tegner.

Denne Udkommando viste sig netop at være den rette til den rette Mand, kendt iforvejen som en dygtig Lærer og stor Matematiker; med de i Hast sammendragne Transportskibe lykkedes det ham at skabe en Organisation af disse ialt 700 Transportskibe, der under alle Krigsaarene overførte Hærens forskellige Afdelinger til Sejrene paa Slagmarkerne, og samtidigt vedligeholdt han deres livsvigtige Forsyningslinier over Søen. Vi var Herrer i vor egne Farvande og kunde ofre Personel og Materiel hertil, hovedsagelig Dampskibene. Fjendens maritime Styrke var kun ringe, selv om deres Kanonbaade dog evnede at generer vore Blokadeskibe, som jeg senere skal fremdrage et Eksempel paa.

Det er fuldt forståeligt, at Kptn. T. efter Arméens berømmelige Sejr ved Frederits den 6' Juli 49, hvor Navne som Bye og Bülow lyser op i vor Krigshistorie, skrev følgende Brev til Sejerherren, som ikke i sin Rapport havde omtalt, hverken marinens Indsats

9
eller navnlig Transportvasenet store Andel i Sejren; det var jo netop Transportvasenets Indsats, der betingede Sejren.

"Jeg tillader mig at lykønske Deres Excellence til Sejren, men det smerter mig, at Hr. Generalen ikke har i Deres officielle Rapport omtalt Transportflaaden, som skønt Elementerne vare imod, dog overførte og samlede Tropperne hurtigt og uden mindste Uheld. Marinens Demonstrationer vare Legevark. Transportflaadens Foretagener anstrengende og farefulde. Lidt Opmuntring til Transportflaadens brave Førere og Mand maa der til. Med Højagtelse har jeg den Ære at være Hr. Generalens ærbødigste Tegner.

Foranlediget herved sendte Generalv. Dülow Es Kadretchefen følgende Skrivelse:
~~Det herpaa er vist at høre, det ligger saaledes;~~ Vejlbj, d. 17' Juli 49: "Efter den for Landet saa glædelige, for vore Vaaben saa hæderlige Sejr ved Fredericia, og efter at jeg fra de kommanderende Søofficerer, Kptn. Krenchel og Kptnl. Muxoll, som efter Hr. Kmd.'s Befaling ledede de med Hovedangrebet i Forbindelse satte Demonstrationer til Landgang Nord og Syd for Fastningen, har modtaget Rapport herom, iler jeg med at opfylde en mig dyrebar Pligt, idet jeg bevidner Dem Hr. Kmd., min særdeles Paaskønnelse af den virksomme Assistance, som fra Marinens Side stedse saa beredvilligt er blevet ydet Armeen. Det har været vor Tid forbeholdt, at se den inderlige Samvirken træde i Live mellem Sø- og Landmagten, som alt længe har været erkendt som i saa høj Maade gavnlig for en Krigsførelse, svarende til vort Lands eiendommelige Beskaffenhed, og vi have nyligen faaet en glædelig Bekræftelse paa, at Sagen er udførlig, og Forventningerne om de heldige Følger ikke overdrevne.

Jeg føler derfor Trang til for Arméet og mit eget Vedkommende at aflægge Dem Hr. Kmd. som højstbefalende her paa Stationen, min Tak, og at bede Dem bringe denne ogsaa til de under Dem befalende Officerer, navnlig Kptnr. Tegner og Krenchel og Kptnl. Muxoll.

Den første har med sin hæderlige og besværlige, med den største Iver og Ufortrødenhed udviste Virksomhed, understøttet af Transportflaadens utrættelige Førere, væsentligen bidraget til, at Troppernes og Materiellets Overførelse under Indflydelse af et saare ugunstigt og stormfuldt vejr, desuagtet blev ikke alene mulig, men endogsaa saaledes udført, at Alt aldeles uden Tab og velkonserveret samt i god Tid kunde sammendrages paa det udsete Samlingssted. De sidste have saavel ved deres hele forudgaaende virksomhed, som ved den Deltagelse, der anvistes dem til Kampens heldige Udfald, fuldkommen opfyldt de Forventninger, som man alt forud udrede om deres Lygtighed.

10.

Ogsaa Marinens brave mandskab og det ved Transporterne anvendte Personale modtagne enhver især Tak for den ufortrødne og raske Udførelse af den ofte besvarlige Tjeneste, der i flere Retninger har været den tildelt.

~~(Under Renskrivningen var det understregne faldet bort, og Generalen opdagede Fejlen ved at se Skr. gengivet i Berlingske Tidende af 1' Nov. modtog Hr. Kmd. min gentagne Tak for Leres Bistand i hine mig uforglemmelige Lage, og Forsikringen om min uskrømtede Agtelse. Arbødigst v. Bülow).~~

fulgende Side ind her ~~⊕~~
At Tønen ikke altid var lige hjertelig fra Generalens Side ser vi, da Kmd. Garde den 13' April gennem sine Spejdere i Alssund havde indhentet Oplysninger om, at 3' Jagerkorps havde erobret 2 Kanoner under megen Bra-
vour under et Udfald fra Lybbøl, hvor det imidlertid viste sig, at det var 10' lette Bataljon, der havde udført Daaden, hvorover v. Bülow var blevet meget fortørnet og havde sendt Eskadrechefen en bebrojdende Skrivelse. Her-
paa svarede Kmd. Garde fra Dampskibet "Skirner", hvor han havde hejst sit Kommandotegn. Sønderborg den 19' April. "Jeg smigrer mig med, at Hr. Ge-
neralen vilde være vis paa, at det stedse har og altid vil være fjernt fra mig i nogen Henseende at vilde udsatte Armeens velfortjente Løder. Meget beklager jeg, at min Rapport til M.M. om Begivenhederne her d. 13' ds., har givet Anledning til Leres Skr. af 17'. Jeg har i en tidligere Rapport rettet den skete Fejltagelse om Landharens Operationer paa denne Dag, hvilket allerede findes berigtigede i Berlingske Tidende af 16' ds.

Jeg beder Hr. Generalen være overbevist om, at Armeens Operationer kun af mig vilde blive omtalte efter indhentede Oplysninger fra de komman-
derende, naar de staar i Forbindelse med Marinens. At dette ikke skete d. 13' hidrørte derfra, at jeg ikke havde den Lære at træffe Hr. Generalen før end Postens Afgang, og at jeg urigtigt stolede paa Oplysninger, som den desangaaende ilandsatte Officer mente at have erholdt fra sikker Kilde om den fra Flankekorpset udsendte Styrke. Arbødigst Garde.

Kmd. Garde løste da ogsaa sin Opgave paa bedste Maade, som Eskadre-
og Leder af Operationens Lykkelig
chef, var afholdt af alle sine Undergivne og arbejdede i god Forstaaelse med Overkmd; hans Rapporter vidnede om hans ridderlige Egenskaber, og selv da han angribes efter Eckernförde, mister han ingen af disse Kendetegn. Overfor Kmd. Zahrtmann, der var yngre, var hans Tjeneste præget af Venskabs Baand, der holdt ved, selv efter Lommen.

I et enkelt Tilfælde spores der lidt Galde, og det var i en Skr. af 7' Maj til M.M. i Anledning af et Maskinhavari i Dampskibet "Hekla", der var af en saadan Art, at den efter 1' Lesters Udsagn maatte til Kbh. for

At hele Udfaldet nær var blevet et andet end den herlige Sejer, var ikke Kptn. Tegner's Skyld; trods hans gentagne Advarsler havde man ofte undladt at sende en Søofficer eller andre paalidelige Folk ombord i de Skibe, der afsejlede fra Kbhn. med Soldater, da han med Rette befrygtede, at Slesvig-Holstenerne underkøbte Skipperne.

Saaledes blev et engelsk Dampskib "Free trade" afsendt fra Kbhn. den 3' Juli med 1000 Infanterister ombord, der skulde deltage i det paatankte Udfald fra Fredericia. Imidlertid løb Skipperen i Stedet for ind til Ebeltoft, hvor han satte Skibet paa Grund, og meddelte Soldaterne, at det var Fredericia og lod dem sætte i Land den 4' Juli om F.M.

Pladskommandanten i Ebeltoft indmeldte imidlertid det passerede til Hovedkvarteret paa Helgenæs, hvorfra man lod Søløjtnant Wilde sende afsted; han ankom den 5' Juli Kl.2 om Morgenen til Ebeltoft, hvor Soldaterne hyggede sig paa bedste Maade i Land. Han vilde da bede Pladskommandanten om Hjælp med at faa Soldaterne ombord, bankede kraftigt paa hans Dør, men denne blev højlig fornærmet over at blive purret og lod ved sin Pige meddele Ljtn. Wilde, at Tjenestetiden først begyndte Kl.6, og at han var kommet 4 Timer for tidligt. Med sin Fuldmagt i Haanden fik Wilde dog Obersten ud, og med fælles Hjælp fik de drevet Soldaterne og Matroserne ombord, Skibet kom af Grunden og med en Lods ombord sejlede det nu til Fredericia; men kom for sent til, at Soldaterne kunne deltage i Udfaldet.

Uheldigvis var en af Soldaterne, en S.H., deserteret fra Skibet, da det laa i Ebeltoft, havde sneget sig forbi vore Poster og var optaget af de tyske Vedetter, hvem han meddelte, at Rye var afskibet til Fredericia.

Paa den Maade erholdt General Pritvitz Besked om det paatankte Udfald og afsendte omgaaende 10'000 Mand til Hjælp for General Bonin; men de kom heldigvis for sent til at kunne hjælpe.

at repareres, hvilket i høj Grad irriterede Eskadrechefen. Han lod da ned-sætte en Kommission bestaaende af Maskinmestrene fra de andre Dampskibe, for at de kunde tage Stilling til Spørgsmaalet; Resultatet blev, at ^{H. K. La} blev dirigeret til Kbhn. Men alligevel skrev Garde til M.M. om Maskinmestrenes Udsagn, som han havde megen Mistanke til, maatte blive nærmere undersøgt, da det er af megen Vigtighed, at disse vanskelige Folks Meninger om Maskinerne ere til at stole paa.

Kanonbaadene var ofte i Kontakt med de fjendtlige Tropper i Land, og derfor udstedte Kmd. Garde Ordre til at organisere Landgangstropper af Baadenes Besætninger. [Kptn. Krenchel, Jagten "Laaland", der var Chef for 1' Kanonbaadsflotille ved Fredericia, der talte saa berømmelige Chefer som Søljtn. C.A.M. Wulf, Maanedsljtn. Stage (Skibsreder) Holst og Rothe (Y' Skuespiller ved det kgl. Theater), der ^{alle} kæmpede som Løver ~~og som alle Maanedsljtn. forøvrigt~~ ^{og} hævdede de ogsaa Marinens Anseelse overfor Landet.] Kptn. Kr. skrev til Kmd. Garde om vore Folks ringe militære Uddannelse, der ikke var tilstrækkelig til Landtjeneste trods Exercerskoler. Folkene kunde nok exercere, som det kunde forventes uden Lærer, men til Landkrigsforetagener var de ubrugelige. Til Sammenligning anførte ^{han} at Armeen ej heller tillagde de saakaldte Depotkompagnier nogen aktiv Tjeneste, trods det, de havde gennemgaaet den 1' Exercerskole. Vore Folk vilde i alle Tilfælde være ringere stillet, end Depotkompagnierne, der dog havde deres Underbefalingsmænd, og vilde sikkert løbe som Harer paa Landjorden over for Militar, selv om de i Baadene vilde kæmpe med Liv og Lyst, mednes Kuglerne sprang.

[^{Han} I Følge ~~Kmd.'s Ordre~~ ^{nu} havde han organiseret Landgangskorps af ~~Kanonbaadenes Mandskab~~, som Brug var i Marinen, nemlig paa samme Maade som ombord i Orlogsskibene, som Eks. i Vestindien, hvor de skulde operere mod Negre eller Urostiftere i Land. Han selv eller hans Maanedsljtnr. eller Konstabler magtede det ikke, og vare inkompetente til at organisere Mandskabet saaledes, at det paa Land uden at kompromittere Nationen eller Flaget kunde operere mod regulære Tropper. Kyndige Folk var nødvendige paa Kanb-str. paa Aarø, Fæng og i Strib, hvorfor han anmodede om at faa tilsendt Landunderofficerer og Hornblæsere, saa at Ordren kunde udføres. Det var ikke fordi, han ikke vilde udføre en given Ordre, p.Gr. af en fiks Ide, Modvillighed, uædle eller umilitæriske Beveggunde. Mandskabet i hans Baade var lige saa godt organiseret som Mandskabet i Baadene paa Als, der havde sendt Patr. i Land, (og hvor vore egne Tropper anholdte Marinens Folk, da Kendeordet ikke kunde komme dem i Hande betidst, og det blev saa

indført, at det skiftede ved Midnat), men hans (Kr.) Fordringer var vel ganske anderledes end dem, Cheferne dér satte, og hvad de kaldte for at organisere, vejede maaske for ham for intet. Med Landgangskorpsene gik det nok paa samme Maade som med saa meget andet indenfor Marinen: vi overvurderede os selv og vort eget og undervurderede andre og andres, ellers vilde der vel ikke af Sømanden forlanges, hvad Soldaten ansaa for en komplet Umulighed. Til sidst i Brevene, der dels var private, dels tjenstlige, undskyldte han sin Dristighed ved at sende dem, og anførte, at det var skrevet i den Overbevisning, at aaben Frimodighed ikke vilde blive taget ilde op af en højtstående Superieur. Kmd. Garde svarede ham meget forstaaende, og anførte, at Kr. tildels havde misforstaaet Ordren, da Resultatet ikke kunde blive bedre end ved de Midler, der var til Raadighed.

I et andet Brev, der ogsaa var sendt halvt privat, omtaler han en Sag, der syntes ham for delikat til at behandles officielt: Sagen var nemlig den, at en Ljtn. af 2^e Jægerkorps Valdemar Petersen (kaldt frivillig Petersen), der for øvrigt faldt i Spidsen for sine Folk under Udfaldet fra Frederits, af sin Kommandant havde faaet Tilladelse til, at søge at indhente Oplysninger om Fjenden, til hvilket Brug, han havde faaet udrustet en gammel Jagt, som Kr. skrev, med Kampflag og Vimpel, og krydsede med den i Bøltet, Nord for Fredericia, for, som Ljtn. Petersen forklarede, med Krigsm. og Marinem.'s Tilladelse at gøre, hvad han behagede paa Søen, for at opsnappe mistænkelige Folk. Kptn. Kr., der havde forholdt ham det farlige heri, da Kanb.'s Patruljerne ikke vilde lade en sliig selvgjort Orlogsmand passere, anmodede nu Kmd. Garde om Tilladelse til at sende Patr. Norden for Fredericia, for om Natten at krydse mellem Horsensfjord og Fyen, hvor der antagelig ikke vilde findes andre mistænkelige Folk, end vedkmd. Ljtn. Petersen selv. Thi selv om han var modig og vel-skikket til denne Tjeneste og havde Krigsministerens Tillid, saa troede hverken Staben, v. Bülow eller Kr. selv ham synderligt, da han gav fejle Oplysninger, og Folk højt og uforbeholden benævnte ham tyske Spion. Dette sidste var vel nok noget stærkt, men Paastanden var ikke uden Grund, naar han iført dansk Jægerofficersuniform kunde gaa frit i Land ved Koldingfjord og tale med de fjendtlige Forposter. At Kr. ikke havde faaet ^{herom gennem Søhadschefer, var oprigtig Grund til hans Uvilje, i Forbindelse med hans store} Oplysninger, hvorfor Afsendelsen af Ljtn. Petersens Expeditioner selvfølgelig foregik med stor Hemmeligholdelse. Han indhentede forøvrigt vigtige ^{og bestemt vigtige} Meddelelser ved sine dristige Foretagender.

→ Heri tillige af, at Heren kunde tillade sig at sende Farlsjer ned, men Krig er Krig, og Overkomst. Skulle have disse Oplysninger!

Kptn. Kr. selv var en handlekraftig Officer, men af et vanskeligt og mistanksom Temperament, hans Rapporter vidner om en vis Form for kverulende Stædighed, selv om han kunde have nok saa meget Ret, som ingen bestred. Efter Felttogets Afslutning kastede han sig ud i et voldsomt Angreb paa Kmd. Garde, og klagede i et privat Brev over dennes Forhold som Eskadrechef, navnlig vedr. Eckernförde, og søgte at faa en offentlig Polemik i Gang. Her var det atter Berlingske Tidende, der maatte holde for, men den senere Marineminister Kmd. van Docum imødegik denne Kritik paa Bekostning af Kmd. Paludan, hvem han tillagde hele Skylden for Katastrofen.

Kr.'s Optræden syntes mig mærkelig, i Betragtning af, at han i en af sine afsluttende Rapporter sluttede med at ønske Kmd. G. al mulig Held og Lykke, samt at han maatte befries for de mange Fortrædeligheder, som saa ofte fulgte en højere Kommando.

I de tyske Lærebøger i Søkrig staar de slesvig-holstenske Kanonbaades Optræden under 3 Aarskrigen omtalt med megen Næder, som en Slags Forløber for den senere Rigsmarines store Berømmelse, og der staar med Data og alt nøje anført, hvorledes de havde taget Kampen op med større Danske Enheder, bl.a. med Linieskibet "Skjold" og gentagne Gange drevet Danskerne paa Flugt.

Det var virkelig en modig Indsats, disse Kanonbaade gjorde, deres Taktik var udmærket, og de var da ogsaa velinstruerede af Kptln. Lonner, og vi skal nu følge et Par af disse Kampe mod Linieskibet "Skjold", der med ny Besætning, bl.a. 3 svensk-norske Søofficerer og 5 sv.-nr. Underofficerer, stod nu fra Kbhn, d. 10. Maj med Kmd. H.B. Thomsen som Chef. Skibet kom ud til Blokadedjenersten udfør Kiel i Stedet for Chr. VIII, der var blevet ødelagt i Eckernförde.

Da det blev kendt i Marinen, at Kmd. T. skulde være Chef for Linieskibet lød det bl. de yngre Søofficerer, at enten saa maatte Marine - ministeren nu være blevet tosset, eller ogsaa saa var T, blevet klog. Overskibslæge Professor Drachmann skriver om ham i sine Erindringer: T. var Theoritiker, havde gode Kundskaber, særlige sproglige, var bizar, interesseret sig for Chroniq Scandaleus og dens Udbredelse. Kritiserede altid Personer, ikke Sagen, og hans Fremstillinger var altid forvirrede og bizarre; tyggede Cigaren som Skraa og havde den aldrig ude af Munden og drak et urimeligt Antal af Kopper Kaffe. Ret statelig, høj og rank, mørkt Haar og Teint, brune levende Øjen, men med et uroligt undertiden forvir-

ret Blik.

Han var ikke i Ro et Øjeblik paa Togtet, men lod Besætningen organisere og indeksercere Dag som Nat, saa hans Uro smittede til sidst ogsaa Besætningen, der imidlertid var blevet vel organiseret og indekserceret, det Lov fik han af baade Eskadrechefen og hans Efterfølger Kmd. Aschehoug, der overtog Chefsposten den 15' Juli, men det skyldtes jo i første Indstans Skibets udmærkede Næstkmd. Kptln. Böcher.

Kmd. T. vandt ikke sine Officerers Tillid, og heller ikke Eskadrechefens. Da han saaledes ved Ankomsten til Als skulde melde sig ombord i Standeren, sendte han i Stedet for en Officer ^Vhan skulde blokere Kiel, men lagde sig flere Dage i Træk under Langeland, for, som han undskyldte sig med, for bedre at kunne indexercere Besætningen, og at han i det klare Vejr let kunde observere Farvandet til Kiel. I 4 Dage havde han her sin Kone og Datter ombord.

Den 24' Maj lod han sig af "Hekla" bugserne ned til Kiel i det stille Vejr, da "Skjold" paa østgaaende Kurs med "Hekla" om Bagbord blev angrebet af 6 Kanonbaade, der blev slået af Dampskibet "Bonin", der var kommet ud af Kielerfjord. I Stedet for nu at engagere sig med dem, fortsatte han Kursen, og da Næstkmd. foreslog at gaa øst om Stollergrunden for om muligt at forsøge at afskære dem, svarede han "lad os styre NE t N, thi nu gaar Solen ned og det bliver Nat." Da S.-H. opdagede dette brød de ud i højehyl og haanede Skjold ved uhøviske Fagter, idet de som man siger paa bredt Jysk klappede Bag; her efter opholdt "Skjold" sig under Arø; den 3' Juni var "Skjold" atter Nord for Stollergrund ved Kiel, og de S.-H. Kanonbaade viste sig igen med samme Resultat som sidst.

Kmd. Garde, der havde faaet Nys om "Skjolds" Udeblivelse fra sin Station indfandt sig med "Skirner" den 4' Juni og forholdt T. dette; i Stedet for nu at modtage Kmd. Garde ved Falderebet skyndte han sig ned om Læ, og undskyldte sig med sit svage Helbred; ligesaa da Eskadrechefen skulde gaa, vendte han demonstrativt om og forsvandt ned i sin Kahyt, for ikke saa snart Kmd. Garde var gaaet, straks igen at vise sig paa Dækket. ^VHan havde enten Dampskibene "Hekla" eller "Ljderen" til Assistance og opholdt sig midt mellem Kiel og Langeland.

Den 18' Juni ankrede Sk. bl.a. c.9 Sml. Nord for Bulk, og Chefen sendte da Hekla til Arø for at fylde Kul; Vinden var S.W.-3.

Om Natten eller rettere sagt tidligt om Morgenens c. Kl.2 1/2 observeredes et Dampskib i S.W. fra Kiel, der holdt ned mod "Skjold".

Chefen blev varskoet og forespurgt, om der maatte slaaes klart Skib, men Chefen yttrede, det maatte være "Hekla"; men saa sprang der pludselig en Bombe i "Skjold", og vagthavende Officer slog da Klart Skib udensat lade spørge nærmere, og der blev lettet i stor Hast.

Dampskibet viste sig at være "Bonin", der havde placeret sig ret foran "Skjold" og sendte den flere Bomber, der dog ikke foraarsagede videre Skade. "Skjold" besvarede ilden med 2 Bovkanoner og samtidigt observeredes Dampskibet "Løven" med 5 Kanonbaade paa Slæb, i en Afstand ca. 1/2 Sml. "Skjold" var herunder lettet, ca. 1/2 Time efter, at det første Dampskib var observeret og ca. 10 Min. efter, at den første Bombe var sprængt, og faldt af for vinden Bb. over til en S.O.lig Kurs, og besvarede herunder Skydningen, der var blevet fortsat fra "Bonin" og Kanonbaadene i en Slags løbende Fægtning paa divergerende Kurser, da Kanonbaadene nu stod tilbage mod Kiel, da de saa, at denne Gang blev det Alvor.

Chefen, der havde givet Ordre til at falde for vinden, samt fire læ og hale lu Braser, ^{altsaa igen at undgaa Kamp} styrtede forfærdet ned i sit Lukaf, da Næstkmd. i Stedet varskoede: klos til vinden, skarp overalt, og forfulgte saa Fjenden videre ind til Kielerfjord i skarpe Kryds. Efter Bataillen, hvor "Skjold" til Officerernes Skuffelse ikke fik een blot lettere saaret, inviterede Chefen Officererne ind til et Gals Vin, og takkede dem for vel udført Daad.

Bagen var den, at Officerne indbyrdes havde diskuteret frem og tilbage, om hvad de skulde gøre, thi de vilde ikke igen opleve den Skam at blive forhaanet af S.-H., det taalte Flagets Ære ikke, og kom det saa vidt ^{at} Næstkmd. fandt sig foranlediget til at overtage Kommandoen, saa fulgte de alle Næstkmd. Overlagen, der ogsaa var spurgt til Raads, lovede ogsaa at støtte Officerne, idet han ansaa Chefen for at være gal.

"Skjold" gik herefter til Ankers 16 Sml. Nord for Bulk, Nord for Sliemünde og blev liggende her indtil 25' Juni, efter først at have foretaget en Runde i Kielerbugt fulgt af Fregatten "Freja", Chef Kptn. Brun, der beklagede sig ^{til Kmd. Garde} over, at T. havde beordret ham fra sin Station udfør Sliemünde, næsten et Døgn. i Tilfælde af Angreb, skulde "Freja" og "Skjold", under "Skjold"s Kommando understøtte hinanden, men her var det Nonsens efter Kptn. Brun's Mening, der ogsaa var irriteret over, at Th. ~~pl.~~ pludselig kunde finde paa at give ham Ordre pr. Signal til at afholde Fartøjsøvelser, naar han skulde passe sin Skibstjeneste selv, og han f.Eks. holdt Skibsarbejder, naar han fik T-signal; derfor klagede

han til Eskadrechefen herover og en længere Polemik udviklede sig.

Den 25' Juni indfandt i Kmd. Garde sig igen med "Skirner" og gik ombord i Linieskibet, ledsaget af Skibspræst Hammerich, afholdt Guds-tjeneste og talte med T. om Skibets mærkelige Bevægelser. Af Kptn. Böt-cher fik Eskadrechefen at vide, at denne havde overtaget Kommandoen fra Chefen under Engagementet den 19' Juni, og Enden paa det hele blev saa, at Garde tik Th. frakommanderet ^{p. Gr. af Sygdom} efter at have skrevet meget indgaaende herom til Marineministeriet. T. var Zahrtmanns Ven, og denne havde holdt sin Haand over ham, for at give ham Chancen, men han blev skuffet.

En ^{medsat} senere Krigsforhistoriker ^{ad Patal. Jølle} da Th. var blevet syg, for ikke at bringe et stærkere Ind, og han ^{blev da} blev da ^{afskyldigt} afskyldigt sig med sin Sygdom, hvorfor han ^{menter} ~~ikke~~ ^{menter} han kunde give Hvide i Petten

*Hvordan saa nu Samtiden paa Søffers væsen; det kan jeg citere; Deres hils-
sel, Puffson A. G. Drachmann's "Elev dengene" (1890), han havde fra et Tidspunkt og sit
med ubærenes Skibe: 18 Aar.*

Chefposterne er i det hele kun faa og naas først i en nogen fremrykket

Alder, og hvad der er værre, der hængaar i Reglen flere, undertiden en Række af Aar imellem en saadan Kommando. Den lange Mellemtid, der ikke optages af nogen nævneværdig praktisk Virksomhed, har hos Flertallet af Officerer en højst uheldig Virkning, som ^{aldrig forarsagtes} Lediggang, og gør disse Reglen mere eller mindre uskik- kede til den ansvarsfulde Stilling som Chefer og særlig da for et Skib til en Værdi af flere Millioner og en Besætning af 6-700 Mand. At bruge Skibet hjem i uskadt Stand, om muligt at undgaa enhver Fare og ikke løbe nogen som helst Risiko, der kunde kompromittere deres Renommé, bliver i Reglen Højdepunktet af det Maal, der tilsigtes af de fleste af disse Chefer. Med Alderen vokser baade Følelsen af Ansvar og Forsigtigheden og gaar hos mindre stærke og energiske Karakterer over til Angstelse, Uro, Ubestemthed i deres Optræden, og naar Omstændighederne endelig bringer dem til resolut Handling, vælges den Vej, der frembyder mindst Risiko.

Marinens Underofficerer havde som oftest en vis Grad af Dannelselse, var gennemgaaende humane og forstod deres Ting. Forholdet mellem Officerer og Underofficerer var det bedste, og skønt Subordinationen om Bord var stræng i Princippet, mærkedes den aldrig som Hovmod fra den enes Side og Kryberi fra den anden, snarere som simpel Høflighed mellem overordnet og Underordnet.

Ligeledes var Forholdet mellem Mandskab og Underofficerer gennemgaaende godt. Der kunde jo findes en enkelt Krakiler iblandt de sidste, men han havde intet Medhold blandt sine Kammerater, og dersom Næstkmd., hvilket i Reglen var Tilfældet, var en human Mand, blev han stærkt begrænset i den Skade, han kunde gøre.

Den bekendte Matroshumor havde hjemme i den "faste Stok", hvor Typen for den egentlige "Ulk" udelukkende fandtes. Der var ingen Rivning eller Jalousi imellem de to Korps om Bord, men i Land havde Konstablen og Artilleri-Underofficeren en strammere Holdning, og civilklædt var han den fine Mand og ikke sjældent "dandy".

En Gang i en Samtale med en ældre og tænksum Officer kom jeg til at om- tale det dygtige Underofficerspersonale, som Marinen var saa heldig at have; han indrømmede Rigtigheden, men ytrede Tvivl om, at det vilde vedblive i Frem- tiden. ~~Sin~~ Tvivl grundede han paa, at Underofficererne i Reglen giftede sig u- heldigt; Bekendtskabet stiftedes som oftest i Dansesalonerne med mere eller mindre enerverede og i fysisk Henseende svækkede Fruentimmer, der frembragte et svagt og daarligt Afkom. Hvorvidt hans Frygt har været begrundet, kan jeg ik- ke afgøre; ^{de nuværende Søkrigsmaskiner stille ganske} andre Opgaver til deres Betjening, end hin Tids prægtige og majestæ-

majestætiske Orlogsskibe, hvori Sømandsdygtigheden spillede den overvejende Rolle.

Det Slægtled af Søofficerer, der havde faaet deres Uddannelse i den ~~Schnedorfske~~ Schnedorfske Skole og som paa den Tid, her er under Omtale, rekruteret^e Marinens Chefposter, var gennemgaaende et djarvt, fysisk stærkt udviklet Personale, med en i Reglen udpræget Følelse af Selvbevidsthed og Selvsikkerhed. Den Schnedorfske Opdragelsesmetode havde udviklet disse Egenskaber.

At kunne manøvrere, maniere og navigere et Skib til Fuldkommenhed, og holde det saa rent og pynteligt som en Dames Boudoir, blev betragtet som Toppunktet af, hvad der skulde naas, og føjedes hertil Mandskabets fornødne Indøvelse i Kanonksercits, ~~deraf~~^I Chefer af den rigtige gamle Skole, kun blev udført, fordi den stod i Reglementet, vare hermed Fordringerne til en Skibschef opfyldte.

En Søofficer udgaaet af denne Skole ansaa sig for at staa højt over alle andre Klasser af Samfundet, og ~~en~~^{en} Skibschef, indenfor sit Omraade, for at vare baade almægtig og alvidende.

Jeg mindes flere Gange at have haft heftige Disputer med de subalterne Officerer om Begrænsningen af Chefens Myndighed, saaledes naar de f. Eks. paa ~~sa~~^{sa}ad, at dersom Chefen befalede mig at gaa op og klare Vimplen, ^{Saa}skulde jeg adlyde.

Saa godt som alle disse ældre Officerer havde ^{en} udpræget Antiparti med Landofficerer ~~og~~ Jøder.

Iblandt hele denne Flok af ~~ældre~~ Officerer var der kun ganske faa med en højere Intelligens og en mere alsidig ~~og~~ Dannels^e; der næredes en vis Frygt for, at denne ikke lod sig forene med virkelig praktisk Sømandskab, og Betegnelsen "lård" anbefalede ~~ikke~~ den Officer, der bar den.

Dette har selvfølgelig forandret sig; de Krav, Nutiden stiller til en Søofficer, ere vidt forskellige fra hin Tids og gaar i helt forskellig Retning. Et vil jeg dog ønske, altid maa blive staaende: den gamle Marines Esprit de corps. Den fælles Opdragelse paa Akademiet, Samværet ombord, Afsluttetheden som selvstændig Stand, Marinens udelukkende Danskhed og dens ~~haderlige~~ haderlige Krigshistorie havde rodfæstet denne.

Skønt Kritikken indbyrdes baade kunde være skarp og hensynløs, og Koterier ogsaa fandtes, ophørte Kammeratskabet aldrig, og mod fremmed Kritik rejste Standen sig som en Mand. (A.G.Drachmann. Tilskueren 1890).

Det er ikke muligt her at nævne alle Søofficerer og deres iøvrigt mere eller mindre fortræffelige Handel og Vandel, men een maa ikke glemmes, og det er Søløjtnant Hammer, hvis dristige og handlekraftige Optræden under Forsvaret af Vesterhavssøerne bringer ham en smuk Plads i vor Søkrigshistorie. Under Kampen i 64 holdt han ogsaa disse Øer besat og om hans djærve og tordenskjoldske Handlinger kan der ogsaa fortælles meget fra disse Krigsaar. Jeg skal blot lige her fortælle, at han havde sin egen Maade at behandle Oprørerne paa, narrede Fjenden ved Krigslist og lærte dem og Indbyggerne i Sønderjylland Danmarks og Slesvigs rette Historie. Det foregik saaledes; naar han mødte Folk i Land spurgte han dem, hvor ligger Danmarks Sydgrænse, svarede de saa Kongeaalen, fik de en Dragt Klø, svarede de derpaa Ejderen fik de igen en Omgang, indtil de lærte at Danmarks Grænse laa ved Holstens Sydgrænse.

Som Marineminister holdt Z. alle Traadene i sin Haand og udførte trods sit svage Helbred et saa betydelig Arbejde, der ikke kan nok paaskønnes. Hele Marinen havde været svækket og den nye Administration krævede en stærk Mand. Da han ved Slutningen af det første Krigsaar vilde tage sin Afsked som Marineminister paa Grund af Svagelighed fra den ansvarsfulde Post, der alligevel havde udsat ham for en haard Kritik fra hans Modstanderes Side, bl.a. Kmd. Dahlerup ^{dermente} paa Gr. af at Marinen ~~efter deres Mening~~ ikke havde optraadt med fornøden Force. Men Grav Moltke fik ham overtalt til at fortsætte midlertidigt, indtil en Afløser kunde udpeges, og det blev først efter Krigens Afslutning.

Den truende Udsigt til Z. Afgang bragte nu Søofficerskorpset til den 25' Nov. at samles paa et Møde paa Phoenix, hvor det samlede Korps fra Kmd. til Secondløjtnanter, overdrog Kmd. Gærde, Kptln. Muxoll og Prltn. Grove at overbringe Z. følgende Henvendelse: I Anledning af at Hr. Kmd. ved det senest indtrufne Ministerskifte kun har overtaget M.M. ad Interim, tillader vi os at udtale vort enstemmige Ønske, at der, forsaavidt det staar i deres Magt under nuværende farefulde Forhold, ingen Ministerforandring finder Sted i Marinen. Hr. Kmd. har i den Tid De har bestyret Marinens Anliggender erhvervet Dem megen Erfaring, og vi nærer saa stor Tillid til Deres Administrationsdygtighed og Fædrelandssind, at det er vort Ønske, at De vedbliver den ansvarsfulde Post, De nu beklæder.

Hertil sluttede samtlige Admiraler sig med følgende Brev (af Holsten og Seidelin). "Den Sikkerhed Marinen er holdt, for en hensigtsvarende Bestyrelse, da den saa Dem overtage Forretningerne som Chef for Søkrigsvæsenet har fuldeltigen stadfæstet sig.

Vi bede Dem modtage den Forsikring, at vi med særdeles Tilfredshed vil erfare, at Deres Dygtighed som Marineminister endnu i rum Tid ofres til Marinens Hæder. Det er os en Behagelighed at have imodtaget Underretning om at en talrig Del af ^{alle} Klasser i Staten have bevidnet Dem ^{Lignende} ~~gavne~~ Anskuelser. ^B

Saaledes var Søofficerne for nu omkring 100 Aar tilbage i Tiden: Men hvordan forholder det sig nu? Perioden efter Verdenskrigen var paa mange Punkter sidestillet med Marinen dengang før Trearskrigen; blot var det ikke Engländerne men denne Gang ~~var~~ vore egne Politikere, der havde ranet Flaaden, og ikke nok hermed, men de havde ogsaa slaaet vor Grundstamme, den gamle Stok i Stykker.

Selvfølgelig spillede ogsaa Tidens Udvikling ind her i en misforstaaet Humanisme indenfor Underbefalingsmændenes egne Rækker; men, havde Politikerne og deres haandgang Svende ikke Kraft eller Indsigt nok til at have kunnet forhindre denne virkelige Katastrofe for Marinen? eller var det blot et Tidens Tegn, at vi rent instinktivt havde ladet det passere og fortsat fulgt den Kurs, der ogsaa var medvirkende til 9' April 1940.

Jalousi mellem Dæk- og Maskinpersonel satte Svikmøllen i Gang, der krævedes og vi havde ingen Z. til at ^hgribe ⁱville regulerende ind. Det kom til at gaa ud over vor gamle Stok, og efter Wessel kan jeg maaske sige, det var for Smed at rette Bager.

Hvordan var vor egen Indstilling mellem 1922 og 1932; Uviljen mod Dæksofficererne og deres Ligestillede var meget stor, og Tiltalen overfor disse var ofte ganske uanstændig fra flere Officerers Side, og virkede stødende paa de yngre Officerer, der dumpede ind i denne Atmosfære, endnu med Iddaalerne i Behold; det virkede ogsaa splittende og nedbrydende baade indad og udad, og jeg tror ogsaa at man kan sige, at vi gennemgaaende stod uforstaaende overfor de sociale Bevægelser de sidste Snese Aar.

Uvirksomheden, de faa Togter, vor store Loyalitet overfor de Folk, der var kommet til Statens Ror og bevidst styrede mod Marinens og forøvrigt ogsaa mod Hærens Undergang, gjorde Usikkerheden større, endenfor vor Stand, og vort Arbejde blev jo heller ikke gjort lettere ved, at vort Virke blev lagt aabenlyst for Had blandt Befolkningen.

Det nødvendige og usvigelige Sammenhæng svigtede, hvilket kom for Dagen efter det berømmelige Møde paa Jørgensens Hotel i Korsens (Lovparagraf 64) og selv om næsten alle Søofficerer utvivltsomt med den bedste Overbevisning mødtes her i dette Lokale for at vedtage en Resuktion, ja saa blev det derfor kun et Slag i Luften og intet andet, selv om vi med Are mindes den,

der satte sin Stilling ind for sin Overbevisning. Ledelsen var herefter i Hænder paa een, hvem vi manglede Tillid til, og udad skadede det og indad virkede det nedbrydende.

Den opløsende Kurs kan vi ogsaa spore indenfor Tjenesten, hvor navnlig de Officerer, der havde sejlet som Chefer under forrige Verdenskrig, tilsyneladende ikke vilde indse, at alt var saa foændret, hvad jo nok paa en Maade var prisværdigt, men lod deres Misfornøjelse gaa ud over de subalterne Officerer, hvem de tilsyneladende tillagde Skylden for, at Tjenesten og Aanden ikke var som i gamle Dage, hvor et loyalt Underofficerskorps støttede Chef og Officerer.

Tillidsforholdet led herunder, og det havde været det bedste, at Søofficerers Optræden havde været saaledes, at B.27 1941 §7 "om Kritik eller nedsettende Omtale af o.s.v." ikke behøves at være trykt, eller §24 om ikke at vise en opilende eller saarende Optræden.

Vor Optræden har heller ikke været præget udadtil af Standsære, tværdimod; men det har maaske ogsaa ligget i den Haabløshed, hvori Fremtiden ~~har ligget~~ ^{tegnede sig}, og at Landets selvopgivende Politik har været Afspejlet i vor Liv og Optræden. Alt hvad der pegede paa vort gamle hæderkronede Erhverv - Søkrigerlivet - blev skubbet til Side; man gik nødtigt i Uniform og skulde det saa endelig være, saa helst i Land i "navy blue", Cykle-spænder og Galoscher, og den Ret vi havde til at bære Vaaben, den glemte vi saa helt, at det nærme-st var forbavsende, at der i det hele taget blev reageret, da Politiet her nær var ved at blive de eneste, der efter 9' April 1940 maatte bære Vaaben; at bære Vaaben - selv Dolk - giver moralsk Holdning og ^{lunde} skærpe Pligtfølelsen. Det har vist sig, at det vilde have været til Gavn for os, hvis vi igen var bundet til Konge og Flag ved Faneeden som i gamle Dage, nu hvor Malmstrømmen har slaaet Benene væk under nogle, saa de ~~har~~ ^{deres} glemt Pligten *Som Officer.*

Vi har lige hørt om Søofficerernes Liv for omkring 100 Aar tilbage, og vi har kunnet se, at Forskellen mellem dengang og nu kun har været meget ringe; dog blev der dengang lagt mere Vægt paa Karakterudannelsen ^{end nu, hvor der i alt for høj Grad er lagt Vægt paa theoretisk Videnskab} og vi har hørt hvordan Ære, pligt og Kærlighed til Landet, der satte Sagen forud for Personen, var den Kurs, de fulgte. Man skammede sig heller ikke ved at give sine Følelser Luft, modsat nu, hvor det snart ikke er regnet for dannet at vise, at man har et Hjerte, der i Bekymring slaar for Danmarks Fremtid.

Vi skal give den danske Arv, vi har arvet, videre til de kommende Slægter af Søofficerer; det bliver ikke let, og ingen kan sige, hvordan vi og vore Handlinger vil blive bedømt af Historien, naar den engang skal skrives.

Men een Ting har vi lært, at kun ved ubrydeligt Sammenhold indenfor vor Stand kan vi igen magte at tage de Opgaver op, der eventuelt engang vil blive os tildelt, saaledes at vi med aaben Pande kan og vil kæmpe, naar Kongens Bud igen lyder; vi Danske har tidligere vist, at vi kan bide. Men det kræver igen, at vi af al Magt hver for sig for Alvor kæmper for at bevare vort Præg som danske Søofficerer.

H. J. Drachmann

Kilder: Eshadren fra Gøttrup og
Festigtøimere: Th. Bj.

Wilde: Erindringer fra Trears-
Krigen.

Tilskueren 1888 og 90. H. J. Drachmann
og en gammel Skibstøges Erindring.